

Otázka: Doprava

Předmět: Zeměpis

Přidal(a): terechucha

- Jedno ze základních odvětví světového hospodářství
- Cílevědomá lidská činnost – uskutečňuje přepravu lidí, nákladů, energie, zpráv a informací
- Člení se podle prostředí:
 - Pevninská
 - Námořní
 - Vzdušná (letecká)
- Základní složky dopravy:
 - Dopravní prostředky (auta, války, lodě, letadla)
 - Dopravní sítě (silnice, železnice, letecké a námořnické linky)
 - Dopravní uzle (nádraží, letiště, přístavy)
- Na kvalitě a hustotě závisí rozmístění lidí v oblasti a její stupeň využívání
- Dopravu charakterizuje:
 - Délka dopravní sítě (bez leteckých a námořních tras přesahuje 30 000 000 km =

cca 22km/100km²

- Hustota dopravní sítě
- Intenzita dopravy (tunokilometry, osobokilometry)

Pevninská doprava

- Druhy dopravy:
 - Železniční
 - Automobilová (silniční)
 - Potrubní
 - Vnitrozemská vodní
 - Speciální druhy – rozvod elektřiny, doprava zpráv a informací

Železniční doprava

- Nej hustší žel. síť v západní Evropě a na východním a západním pobřeží USA
- Nejkratší železniční síť – Island – cca 1km
- Afrika – málo – jiný rozchod železnic – široko a úzkokolejný
- Vznik + rozvoj – průmyslová revoluce
- První parní železnice ve Velké Británii – 19. stol
- Rozmístění žel. sítě odpovídá rozložení svět. hospodářství
- Podíl větší než ½ na výkonu pevninské nákl. Dopravy
- Především přeprava nákladů
- Střední a velké vzdálenosti
- Celosvětově délka železniční sítě klesá
- V hospodářsky vyspělých zemích dochází k rušení málo využívaných tratí a k magistralizaci železniční sítě = soustředění sítě do hlavních tahů
- Mimořádný význam v transkontinentální dopravě
- Rusko – transsibiřská magistrála
- USA – Union Pacific – spojuje západní a východní pobřeží
- Superrychlé vlaky – Francie – TGV, Japonsko – Šinkanzen
- Kontejnerizace – náklad ve speciálních kontejnerech -> možnost překládky z vlaku do nákladáku

Automobilová doprava

- Patří k nejmladším a nejrychleji se vyvíjejícím druhům dopravy
- Místo v objemu nákladní i přepravní dopravy
- Přeprava osob a nákladů
- Krátké vzdálenosti
- Silnice – 70% z celkové délky světové dopravní sítě
- Rozvojové státy – cesty s nezpevněným povrchem
- Vyspělé státy – víceproudou komunikace dálničního typu
- Více než ¼ světové silniční sítě je v USA
- Japonsko a Itálie – 100% silnic se zpevněným povrchem
- Nej hustší síť – Západní Evropa, Japonsko, severovýchod USA

Potrubní doprava

- Ropa, ropné deriváty, zemní plyn, jiné tekuté látky
- Význam roste – nízké přepravní náklady, ekologičtější
- Délka potrubí se rychle zvětšuje
- 1. Ropovod v USA – 19. století
- Hlavní ropovody a plynovody v rozvojových zemích – z naleziště k vývozním přístavům
- Západní Evropa – dovozní přístavy: Marseille, Rotterdam, Frankfurt nad Mohanem, Antverpy
- Rozsáhlé potrubní sítě – USA, Kanada, Rusko
- Vývoz – Saudská Arábie, Mexiko, Írán
- Sítě plynovodů – vyspělé země – rozvojové země využívají plyn jen málo

Vnitrozemská vodní doprava

- Vznik v začátcích civilizace
- Zastíněna železniční dopravou
- Přeprava hromadných substrátů
- Střední a dlouhé vzdálenosti
- Výhoda – Nízké přepravní náklady, ekologická šetrnost
- Nevýhoda – malá rychlost, jen splavná říční síť
- Nejdelší vodní cesty – SNS, Čína, USA

- Nejvýkonnější – USA, Čína, Rusko, Německo
- Evropa – Rýn + přítoky rýna, propojení Mohanu a Dunaje cesta
- Severomořsko-baltský kanál, Rýnsko-mohansko-dunajská-> Černé moře
- Amerika – Velká Kanadská jezera + řeka sv. Vavřince, Mississippi – Ohio

Speciální druhy dopravy

- elektřina
- Vynikající rozvodné systémy v Evropě a S. Americe
- Přenos zpráv a informací
- Ve vyspělých zemích informace výrazně zvyšují svůj podíl na HDP
- Poštovní služba – už ve středověku
- Století – telefon, Začátek 20. Století – rozhlas, 1/3 20. Století TV, 2. pol. 20. stol. – pohotový přenos zpráv a informací
- Mobil, fax, internet, kabelovka, e-mail

Námořní doprava

- Hromadné náklady s velkým objemem (ropa, rudy, obilí, dřevo)
- Velké vzdálenosti
- Význam osobní dopravy klesá – hlavní význam v trajektových linkách a dopravě při pobřeží
- Atlantik – nejkratší spojení mezi Evropou a Amerikou – 2/3 celkového objemu
- Tichý oceán – 1/4 objemu, spojení mezi Asií a USA

Speciálně upravené lodě:

- Tankery (cisternové lodě)
- Balkery (suché substráty)
- Univerzální lodě (smíšené náklady)
- Kontejnerové lodě (kontejnery) – na vzestupu

- Přístavy:
 - Univerzální (vyspělé země)
 - Specializované = nakládka a vykládka jednoho typu zboží (rozvojové země)
- Přístavy podle funkce:
 - Vývozní – převažuje nakládka nad vykládkou – rozvojové země, specializované
 - Dovozní – vykládka nad nakládkou – vyspělé, univerzální
 - Největší přístav světa – Rotterdam
 - Přístavy: Rotterdam, Singapur, Shanghai, Hongkong, Nagoya (Japonsko), Yokohama, Antverpy, Pusan (J. Korea), Marseille, Hamburg

Vzdušná (letecká) doprava

- Přeprava osob
- Velké vzdálenosti
- Nejvíce využívaná státy s velkou rozlohou (USA, Kanada)
- Využívaná hlavně v mezikontinentálním měřítku
- Rychlost, bezpečnost
- Rychlý rozvoj
- Síť letišť – největší letiště světa odbavují ročně přes 15 000 000 lidí
- **Hlavní trasy:**
 - Evropa – Severní Amerika
 - Evropa – Jižní Amerika
 - Evropa – Blízký východ
- Přelom 50. A 60. Let – éra dopravních letadel
- 70. Léta – civilní nadzvuková letadla – Concorde, Jambo Jet
- 70. Léta – Boeing 747 – 300-400 cestujících + náklad

- Letiště:
 - Malá letiště – vyhlídkové lety, sportovní létání (Kbely)
 - Státní letiště (Pardubice, Ostrava)
 - Mezinárodní (Praha – letiště Václava Havla)
- Největší světová letiště: Atlanta – Hartsfield, Chicago, Los Angeles, Londýn – Heathrow, Dallas, Tokio, Frankfurt nad Mohanem, Paříž – Charles de Gaulle, San Francisco, Amsterdam, Brusel, Denver, Las Vegas, Soul